

HØNEFOSSEN FØR HØNEFOSS - LÆRERVEILEDNING

Todelt undervisningsopplegg for ungdomsskole og videregående: Selvguidet historisk vandring og påfølgende museumsbesøk

Dette opplegget gir elevene en spennende mulighet til å lære om Hønefoss' tidlige historie gjennom både en selvopplevd vandring og et besøk på Ringerikes Museum.

Del 1: Selvguidet historisk vandring

Elevene tar en guidet tur rundt Hønefossen, hvor de besøker 8 historiske stopp. Ved hvert stopp leser de tekster, diskuterer temaer knyttet til stedet og utfører kreative eller refleksjonsbaserte oppgaver som gir innsikt i livet ved fossen på 16- og 1700-tallet. Vandringen gir en praktisk forståelse av lokalhistorien i et område som fortsatt bærer preg av fortiden.

Del 2: Museumsbesøk

Oppleggets del 2 foregår på Ringerikes Museum, hvor elevene besøker utstillingen «Hønefossen før Hønefoss»*. Her får de utdypet kunnskapen sin gjennom sanselige opplevelser og lærer mer om livet ved fossen. Elevene får også bryne seg på kildeoppgaver, som lar dem utforske historiske spor og reflektere over historiske kilder.

Dette todelte opplegget kombinerer bevegelse, refleksjon og praktisk læring, og gir elevene en engasjerende måte å lære om Hønefoss' tidlige historie på.

*Hvis det ikke er mulig å komme til museet med klassen kan dere ta kontakt for å avtale et mulig klasseromsbesøk fra Ringerikes Museum.

Mål for opplegget:

- Elevene skal lære om Hønefoss' tidlige historie gjennom utforskning av viktige historiske steder.
- Elevene skal reflektere over hvordan samfunn, arbeid og bosetting har utviklet seg.
- Elevene skal styrke samarbeidsevner, kreativitet og historisk forståelse gjennom praktiske og reflekterende oppgaver.

HØNEFOSSEN FØR HØNEFOSS - LÆRERVEILEDNING

FORBEREDELSE OG GJENNOMFØRING

FØR TUREN:

1. FORBEREDELSE I KLASSEROMMET:

- Gi en kort introduksjon til opplegget. Her trenger du ikke bruke lang tid, formålet med opplegget er at elevenes utforskning skal få stå i sentrum. Forklar formålet med turen: å lære gjennom aktiv deltakelse og utforskning.
- Del klassen i mindre grupper (3-5 elever). For å gjøre opplegget mer engasjerende skal du legge til oppgaver som elevene skal jobbe med underveis, i tillegg til å lese tekstene på hvert stopp. Se forslag til oppgaver under, eller lag egne.

2. UTSTYR:

- Utskrift av kart med merkede stopp og tilhørende tekster.
- Eventuelt utstyr de trenger for å gjennomføre tilleggsoppgaver, som telefon, skrivesaker o.l.

3. GJENNOMGANG AV SIKKERHET/FORVENTNINGER:

- Diskuter hvor de kan ferdes trygt og viktigheten av å respektere offentlige områder og kulturminner.

UNDER TUREN:

1. OPPSTART:

- Start på første stopp (se kart) og del ut nødvendige materialer. Gi elevene tid til å orientere seg med kartet.

2. GJENNOMFØRING:

- Ved hvert stopp leser elevene teksten som hører til stedet.
- Elevene gjennomfører en aktivitet knyttet til stedet (se aktivitetsforslag nedenfor).
- La gruppene jobbe selvstendig, men sørg for at de holder seg på ruten og følger tidsplanen.

HØNEFOSSEN FØR HØNEFOSS - LÆRERVEILEDNING

3. AKTIVITETSFORSLAG FOR HVERT STOPP:

- **Stopplagg:** Elevene skriver korte refleksjoner om hva de har lært og knytter det til dagens Hønefoss. (Dette kan også gjøres som lydlogg, hvor elevene bruker telefon til å spille inn korte lydlogger av at de reflekterer rundt det de har lest)
- **Kreativ oppgave:** Tegn en skisse, eller lag en overskrift knyttet til historien om stedet.
- **Interaktiv refleksjon og historisk sammenligning:** Hva tror dere var annerledes her for 200 år siden? Hva er fortsatt likt? Hvordan henger historien sammen med dagens Hønefoss?
- **Sanselig sammenligning:** Ved hvert stopp forestiller elevene seg hvordan området de står i ville sett ut, luktet, følte ut som o.l. for 200 år siden.
- **Quiz:** - Elevene lager et quiz-spørsmål basert på teksten på hvert stopp. Etter turen kan elevene quizze hverandre eller levere inn spørsmålene til lærer som kan lage en felles quiz.

4. LÆRERS ROLLE

- Vær tilgjengelig for spørsmål, men la elevene ta ansvar for læringen.
- Oppfordre elevene til å bruke kreativitet og reflektere underveis.

ETTER TUREN:

1. OPPSUMMERING

- Samle klassen og diskuter hva de lærte. Nå kan hver gruppe presentere sine refleksjoner eller kreative produkter.

2. EVALUERING

- Hva opplevde de som mest spennende?
- Hva fikk elevene ut av å lære historie på denne måten?

3. VIDEREFØRING :

- Ta med klassen på Ringerikes Museum for å se utstillingen «Hønefossen før Hønefoss». Her vil elevene få høre mer om livet ved Hønefossen og bruke sansene sine for å oppleve mer om hvordan livet kan ha vært i denne perioden. I tillegg vil elevene få prøve seg på noen kildeoppgaver hvor de får utforske historiske spor og reflektere over historiske kilder. Hvis det ikke er mulig å komme til museet med klassen kan dere ta kontakt for å avtale et mulig klasseromsbesøk fra Ringerikes Museum.

HØNEFOSSEN FØR HØNEFOSS - LÆRERVEILEDNING

NB: Kl er benyttet for å hente ut relevante læreplanmål.

RELEVANTE LÆREPLANMÅL (LK20)

Opplegget dekker flere relevante læreplanmål fra Kunnskapsløftet (LK20), og noen utvalgte eksempler er listet opp nedenfor. Merk at dette kommer helt an på hvordan lærer velger å gjennomføre opplegget, og det kan knyttes til flere mål avhengig av hvordan det tilpasses. Gjennom en kombinasjon av refleksjon, praktisk erfaring og kreativitet kan dette opplegget bidra til å oppfylle mål i enkeltfag, og det er godt egnet til tverrfaglige prosjekter i fag som **samfunnsfag, historie, norsk** og **kroppsøving**.

Ungdomsskolen (10. trinn):

Samfunnsfag:

- Utforske og bruke historiske kilder til å undersøke hvordan mennesker levde før i tiden, og reflektere over hvordan dette har påvirket samfunnet i dag.
- Beskrive hvordan samfunn har utviklet seg gjennom tidene, og reflektere over hvordan dette har påvirket menneskers liv.
- Drøfte hvordan geografiske forhold har påvirket bosettingsmønster og næringsutvikling i Norge.
- Gjøre rede for hvordan arbeidsliv, inntekt og økonomi påvirker levestandard og livskvalitet.
- Utforske hvordan teknologi har vært og fortsatt er en endringsfaktor, og drøfte innvirkningen teknologien har hatt på enkeltmennesker, samfunn og natur.
- Reflektere over hvordan identiteter formes og endres i møte med mennesker, steder og ideer.

Norsk:

- Lytte til, vurdere og vise åpenhet for andres synspunkter og bruke fagkunnskap i samtaler.
- Lese, analysere og reflektere over tekster i ulike sjangre og medier og vurdere hvordan de uttrykker ideer, holdninger og verdier.
- Skrive sammenhengende tekster som beskriver, forklarer, utforsker eller reflekterer, og bruke fagbegreper og variert ordforråd.
- Samtale om hvordan språk kan uttrykke og skape holdninger til enkeltpersoner og grupper.

Kroppsøving:

- Utforske egne muligheter til trening, helse og velvære gjennom lek, dans, friluftsliv, idrettsaktiviteter og andre bevegelsesaktiviteter.
- forstå flere typer kart og digitale verktøy og bruke dei til å orientere seg i kjende og ukjende miljø
- Gjennomføre friluftsliv til ulike årstider, også med overnatting ute, og reflektere over hva naturopplevelser kan ha å si for en selv og andre.
- Vurdere risiko og tryggleik ved ulike uteaktiviteter, forstå og gjennomføre sporlaus og trygg ferdsel.

- Videregående skole:

Samfunnskunnskap (Vg1/Vg2):

- Utforske og beskrive korleis organiseringa av samfunnet og arbeidslivet i Noreg har endra seg, og drøfte korleis den nordiske samfunnsmodellen møter utfordringar enkeltpersonar og samfunnet står overfor.

HØNEFOSSEN FØR HØNEFOSS - LÆRERVEILEDNING

Historie (Vg2/Vg3, studieforberedende og påbygg):

- reflektere over hvordan fortiden former oss som mennesker
- utforske fortiden ved å stille spørsmål og innhente, tolke og bruke ulikt historisk materiale for å finne svar
- utforske og reflektere over hvordan fortiden minnes lokalt og nasjonalt
- gjøre rede for viktige endringer i hvordan mennesker har skaffet seg mat og brukt naturressurser, og vurdere betydningen av dette for mennesker og et bærekraftig samfunn
- presentere viktige demografiske endringer og vurdere årsaker til disse endringene og virkninger av dem for mennesker og samfunn
- gjøre rede for hvordan handel og økonomiske systemer har påvirket maktforhold og menneskers liv
- vurdere endringer i fordeling og legitimering av makt fra middelalderen til og med tidlig nytid
- utforske en historisk person og diskutere hans eller hennes tenkning, handlingsrom og valg i lys av samtiden han eller hun levde i
- sammenligne ulike framstillinger av en hendelse og reflektere over at historiske framstillinger preges av opphavspersonens ståsted og kontekst
- analysere hvordan framstillinger av fortiden har blitt brukt i Norge for å skape nasjonal identitet og drøfte hvilke virkninger dette har hatt for ulike grupper

Norsk (Utvalg av kompetansemål fra alle årstrinn i norsk, inkludert studiespesialiserende, yrkesfaglige utdanningsprogram og påbygg):

- Utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller og problematiserer menneskers forhold til naturen og det skapte.
- Bruke norskfaglige kunnskaper og begreper til å forstå og vurdere tekster og lage egne muntlige, skriftlige og sammensatte tekster.
- Lese og analysere et bredt utvalg tekster i ulike sjangre og medier, og reflektere over hvordan de uttrykker kulturmøter, identitet og maktforhold.
- Skrive tekster i ulike sjangre som er tilpasset mottaker og formål, og mestre ulike roller i samtaler.
- Utforske hvordan tekster i ulike sjangre kan åpne for nye tanker og ideer, og bruke dette i egne tekster.
- Utforske og reflektere over hvordan tekster inngår i og påvirker kultur og samfunn.
- Lese og skrive tekster i ulike sjangre som drøfter hvordan litteratur og andre kunstuttrykk påvirker og blir påvirket av samfunnsendringer.
- Utforske hvordan samfunnsendringer påvirker og blir påvirket av språk og tekst.

Kroppsøving (Utvalg fra alle årstrinn):

- bruke kart og digitale verktøy på ein måte som sikrar trygg ferdsel for seg sjølv og for andre
- planleggje og gjennomføre uteaktivitetar til ulike årstider, der formålet er å ha gode naturopplevingar
- praktisere berekraftig ferdsel i naturen og kunne gjennomføre friluftsliv i nærområdet
- beskrive og drøfte samanhengar mellom bevegelse, kropp, trening og helse i samfunnet
- planleggje og gjennomføre uteaktivitetar og friluftsliv i nærområdet